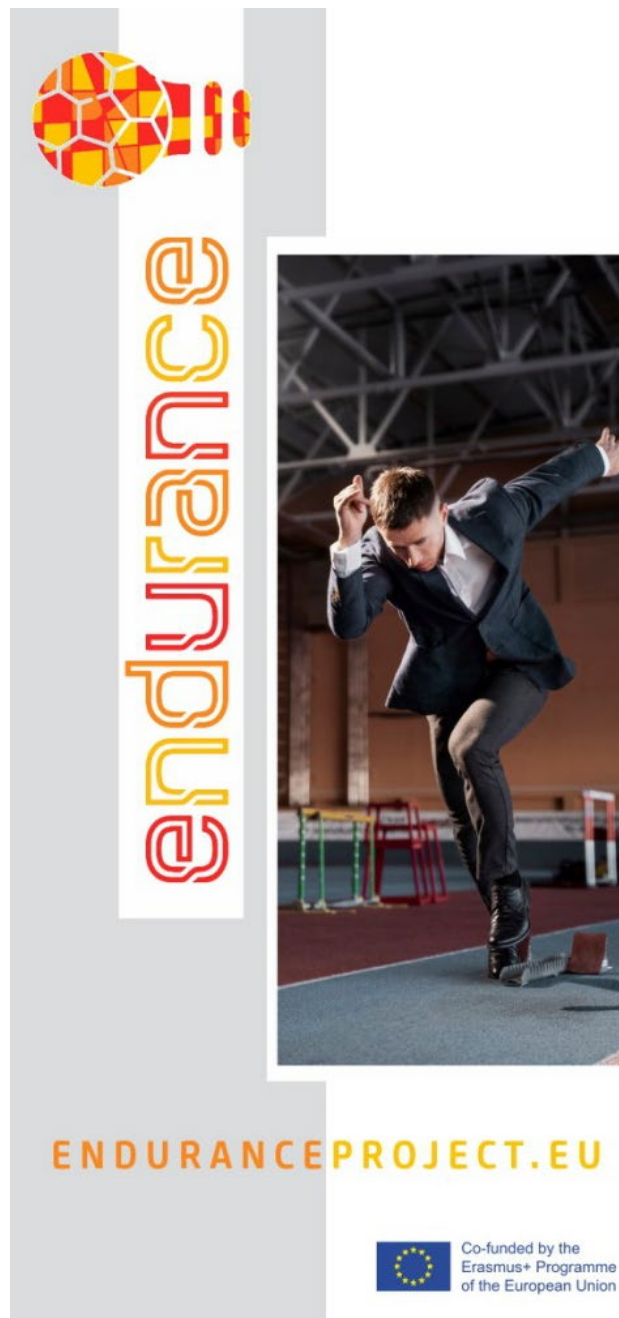




# ENDURANCE VIHREÄ KIRJA

---



## SISÄLTÖ

ENDURANCE HANKE .....	3
JOHDANTO – URHEILU JA YRITTÄJYYS ERILLISINÄ ALOINA.....	4
MITKÄ OVAT URHEILUN JA YRITTÄJYYDEN YHTÄLÄISYYDET JA YHTEYDET?.....	6
MITÄ URHEILUN JA YRITTÄJYYDEN YHDISTÄMISESTÄ PUUTTUU? .....	7
MITEN RÄÄTÄLÖITY KOULUTUS VOI TÄYTTÄÄ HAVAITUT PUUTTEET? .....	8
EHDOTETTU "ENDURANCE"-LÄHESTYMISTAPA JA SAADUT KOKEMUKSET.....	9
YLEISET SUOSITUKSET URHEILUN JA YRITTÄJYYDEN EKOSYSTEEMEJÄ VARTEN ENDURANCE-KOKEMUSTEN PERUSTEELLA .....	12
HANKKEESSA TUTKIMUSTYÖTÄ TEHNEET KUMPPANIT .....	13
VASTUUVAPAAUSLAUSEKE .....	14



## ENDURANCE HANKE

Urheilu on yksi vanhimmista ja suosituimmista virkistystoiminnan muodoista ja tärkeä osa yhteiskuntaa. Samoin yrittäjyys on ollut tärkeää kautta aikojen. Yrittäjyys on auttanut ihmisiä kehittymään sekä yhteiskunnallisesti että myös taloudellisesti. Tänä päivänä Eurooppa investoi voimakkaasti yrittäjyyskasvatukseen talouskasvun ja yhteiskunnallisen osallisuuden ylläpitämiseksi. EU:n tasolla ymmärretään myös tarve uudistaa yrittäjyyden tunnistamista, opettamista ja vaalimista. Urheilun ja yrittäjyyden väliset yhteydet ovat moninaiset, mutta niitä tunnistetaan ja hyödynnetään harvoin, eteenkään ammatillisessa koulutuksessa. Niiden välillä kuitenkin voidaan todeta olevan selkeä yhteys. Tarvitaan kohdennettuja toimia, koska urheiluun suuntautuneilla ammattialoilla ei juurikaan harjoiteta ammattikorkeakouluopintoja, joissa kehitettäisiin paljon kaivattuja yrittäjyystaitoja.

Euroopan Unionin Erasmus+-ohjelman tukemassa ENDURANCE-hankkeessa uudistetaan yrittäjyyden opettamista ja oppimista urheilun ja yrittäjyyden yhtäläisyyksien pohjalta. Näitä ovat mm. päättäväisyys, sinnikkyys, itseluottamus, kestävyys, sääntöjen noudattaminen, joukkuepelaaminen, itseluottamus, kilpailu, onnistuminen/epäonnistuminen jne.

ENDURANCEn tavoitteena on herättää yrittäjähenkisyys uudelleen henkiin ja nykyaikaistaa tapaa, jolla yrittäjyyttä käsitellään ammatillisessa koulutuksessa:

- 1) kartoitetaan urheilun ja yrittäjyyden dynamiikkaa, yhteisiä piirteitä ja yhteyksiä ammatillisen koulutuksen ja urheilujärjestelmän oppijoiden kestäville urille
- 2) kehitetään ENDURANCE-yrittäjyyskoulutuksen ja -työkalujen räätälöintiä
- 3) perustetaan interaktiivinen avointen opetusresurssien verkkoalusta ENDURANCE-koulutusta varten (virtuaalinen ja yhdistetty oppiminen)
- 4) ylläpidetään tuloksia ja edistetään niiden käyttöönottoa ammatillisen koulutuksen ja urheilun alalla
- 5) edistetään yrittäjyyskeskustelua poliittisella tasolla ENDURANCEn vihreän kirjan avulla

Lisätietoja ENDURANCEsta löytyy hankkeen verkkosivuilta: <https://enduranceproject.eu/>



## JOHDANTO – URHEILU JA YRITTÄJYYS ERILLISINÄ ALOINA

Endurance -hankkeessa tehdyn tutkimuksen (IO2) perusteella voidaan todeta, että urheilun ja yrittäjyyden välillä on nähtävissä merkittäviä yhteyksiä. Siksi ehdotettu ENDURANCE-käsitteellinen kehys urheilun ja yrittäjyyden välisistä yhtäläisyyksistä koostuu viidestä tekijäryhmästä:

1. Urheilulle ja yrittäjyydelle yhteiset yksilölliset persoonallisuuspiirteet
2. Muut yksilötason edistävät tekijät
3. Ulkoiset tukevat ja laukaisevat tekijät
4. Pedagogiset lähestymistavat ja koulutus
5. Urheilun ja yrittäjyyden yhdistäminen yhteiskunnallisen vaikutuksen aikaansaamiseksi

Vaikka kirjallisuuskatsauksissa on havaittu lukuisia yhteyksiä, näitä aloja pidetään käytännössä edelleen kahtena erityisen erillisenä alueena. Euroopan komissio on kuitenkin tunnustanut urheilun merkityksen yrittäjyyden alana ja laatinut urheilua koskevan valkoisen kirjan, jossa todetaan urheilun yhteiskunnallinen ja taloudellinen merkitys. Lisäksi siinä todetaan, että urheilua voidaan hyödyntää paikallisessa ja alueellisessa kehityksessä, kaupunkien elvyttämisessä tai maaseutujen kehittämisessä.

Vaikka yrittäjyyttä käsittelevää kirjallisuutta on runsaasti, sen yhteyttä ja soveltamista urheiluun on harvoin tutkittu (Ball, 2005; Ratten, 2011 b)<sup>1</sup>.

Miksi näin on?

<sup>1</sup> Nakić, A. Stilin, Lj. Tomljenović 2015. Istraživanje interesa za razvoj poduzetništva u sportu Zbornik Veleučilišta u Rijeci, Vol. 3, No. 1, s. 1-14



Nakićn ym. (2015) tutkimuksen mukaan suurin osa urheilijoista harkitsisi uransa jälkeen yrittäjäksi ryhtymistä, jos heille annettaisiin siihen mahdollisuus. Vaikka Nakićn ym. (2015) tutkimuksen mukaan kiinnostus urheilualan yrittäjyyttä kohtaan onkin olemassa, ENDURANCE-hankkeen toteuttamisen aikana todettiin, että vain hyvin pieni osa urheilijoista perustaa urheilu-uransa päätyttyä oman yrityksen.

Useimmat urheilijoista uskovat, ettei heillä ole kokemusta, riittävästi tietoa ja osaamista oman yrityksen pyörittämiseen. Urheilijoiden ja yrittäjien samankaltaisista ominaisuuksista huolimatta (vuokralaisuus, aloitteellisuus, motivaatio, tiimityöskentely...), tuntematon ympäristö - yrittäjyys - tuo urheilijoille uusia haasteita. Urheilijat eivät halua ottaa riskejä ja ovat riippuvaisia turvallisesta ympäristöstä; he pelkäävät epäonnistumista, heillä ei ole riittäviä rahoituslähteitä ja he ajattelevat, etteivät he ole tarpeeksi hyviä yrittäjyydessä kuin urheilussa.

#### **Mahdolliset keskustelunaiheet keskittyvät seuraaviin aiheisiin:**

- urheilijat ajattelevat voitokkaasti mutta eivät yrittäjähenkisesti
- voittava mieli yrittäjyyden menestykseen
- riski kentällä - urheilu ja liiketoiminta

#### **Ehdotuksia edellä mainittujen haasteiden voittamiseksi:**

- urheilijoiden, kaksoisuraa tekevien urheilijoiden sekä urheilualan yrittäjien lukumäärien analysointi
- kolmen edellä mainitun ryhmän toimijoiden, päättäjien, urheiluseurojen ja -yhteisöjen, ammatillisen koulutuksen tarjoajien ja muiden molempien alojen kannalta tärkeiden sidosryhmien yhteen kokoaminen
- kokoontumisten, pyöreän pöydän keskustelujen ja/tai keskustelujen järjestäminen paikallisyhteisöissä edellä mainituista aiheista
- koulutuksien, seminaarien ja työpajojen järjestäminen ryhmätyönä (Endurance-materiaalit saatavilla verkossa), konkreettisten käytännön esimerkkien ratkaiseminen osana koulutusta (laajennettu koulutus)
- urheilijoiden tukeminen ja viestiminen siitä, että heillä on suurin osa yrittäjyyden kannalta olennaisista ominaisuuksista, esimerkiksi koulutuksen ja ENDURANCE-materiaalien yhdistämisen avulla

ENDURANCE -hankkeen aikana yhteistyökumppanit tutkivat useita urheiluyrittäjyyteen liittyviä akateemisia lähteitä ja käytännön asiakirjoja, joissa kuvattiin näiden kahden alan välisiä yhteyksiä. Lisäksi haastateltiin urheilijoita ja luettiin useita väitöskirjoja. Tältä pohjalta kumppanit kehittivät viitekehyksen, jossa tuotiin esiin viisi urheilun ja yrittäjyyden yhteistä piirrettä ja yhteyksiä koskevaa teemaa.

### **1. Urheilulle ja yrittäjyydelle yhteiset yksilölliset persoonallisuuspiirteet:**

Tietyt persoonallisuuspiirteet ja kognitiiviset ominaisuudet tekevät urheilijoista todennäköisemmin taipuvaisia harkitsemaan yrittäjyyttä. Nämä piirteet parantavat heidän mahdollisuuksiaan menestyä liiketoiminnassa. Urheilun ja yrittäjyyden välillä on monia yhtäläisyyksiä niiden persoonallisuuspiirteiden osalta, joita molemmat alat sekä edistävät että edellyttävät. Urheilijat kohtaavat uransa aikana monia haasteita, jotka tietämättään valmistavat heitä yrittäjyyden maailmaan.

### **2. Muut yksilötason edistävät tekijät:**

Tekijät, jotka liittyvät pääasiassa yksilön henkilökohtaiseen ja perhetaustaan, verkostoihin, urheilu-uran aikana hankittuihin taitoihin, urheilu- ja lajiosaamiseen, koulutustaustaan ja resurssien saatavuuteen. Henkilökohtaisten ominaisuuksien lisäksi on olemassa joukko yksilötason muuttujia, jotka vahvistuvat urheilun kautta tai sen seurauksena ja joita voidaan hyödyntää yrittäjydessä.

### **3. Ulkoiset tukevat ja laukaisevat tekijät:**

Tekijät, kuten urheiluinfrastruktuuri ja urheiluyhteisöt, toimintatavat ja ohjelmat, yrittäjyysilmapiiri ja suotuisa liiketoimintaympäristö, kulttuuriset ja sosiaaliset normit, yrittäjyyden esteet ja/tai siirtyminen urheilusta yrittäjyyteen tai yrittäjyyttä tukevat järjestelmät ja aloitteet. Ulkoinen ympäristö ja sitä tukevat ja edistävät tekijät ovat luonnollisesti erilaisia kussakin maassa, ja ne voivat vaihdella myös alueellisella tai paikallisella tasolla.

### **4. Pedagogiset lähestymistavat ja koulutus:**

Koulutustarjonta sisällön ja pedagogiikan osalta. Esimerkkejä yrittäjyyskasvatukseen ja -koulutuksen hyvistä käytännöistä; yleisten ja räätälöityjen koulutustarjonnan saatavuus, koulutustyyppit, asianmukaiset opetusmenetelmät ja pedagogiset lähestymistavat. Pedagogisesta ja koulutuksellisesta näkökulmasta urheilun ja yrittäjyyden välinen yhteys on paras mahdollinen, mutta yhteyttä ei hyödynnetä vielä tarpeeksi, etenkin korkeasteen koulutuksessa.



## 5. Urheilun ja yrittäjyyden yhdistäminen yhteiskunnallisen vaikutuksen aikaansaamiseksi:

Miten urheiluyrittäjyys edistää yhteiskunnallista osallisuutta, yhteiskunnallista vakautta ja rauhaa, terveellistä vapaa-aikaa ja sosiaalista vuorovaikutusta, työpaikkojen luomista ja paikallistaloutta; miten yhteiskunnalliset liiketoimintamallit muutetaan kaupallisiksi malleiksi; miten perinteisistä edunsaajista voidaan tehdä asiakkaita.

Yksityiskohtaisempia temaattisia kuvauksia urheilun ja yrittäjyyden yhtäläisyyksistä löytyy hankkeen verkkosivuilta **kartoitusvälilehdeltä** <https://www.enduranceproject.eu/mapping.php>.

### MITÄ URHEILUN JA YRITTÄJYYDEN YHDISTÄMISESTÄ PUUTTUU?

Vaikka urheilun ja yrittäjyyden välillä on monia yhtäläisyyksiä ja keskinäisiä suhteita, on myös joitakin puuttuvia tekijöitä, jotka estävät sujuvat yhteydet ja siirtymät näiden alojen välillä. ENDURANCE-hankkeessa tehdyssä tutkimuksessa ja vuorovaikutuksessa sidosryhmien kanssa on havaittu seuraavat puutteet, jotka on pyrittävä korjaamaan:

- **Huomio:** Vain harvat urheiluyksiköt sisällyttävät urheilualan yrittäjyyden ja kaksoisuran alat toimintaansa. Näin ollen yrittäjyyskoulutuksen tarjoaminen ja edistäminen on sisällytettävä urheilujärjestöjen, -liittojen, pelaajaorganisaatioiden jne. toimintaan. Olisi oltava vähintäänkin tietoisia käytettävissä olevista tukijärjestelmistä ja aloitteista, jotta jäsenille voitaisiin tiedottaa niistä ja jotta osallistuminen olisi mahdollista.
- **Tietoisuus:** Urheilualan yrittäjyyttä ja urheilijoiden kaksoisuraa ei ole valtavirtaistettu. Mahdollisena ratkaisuna olisi pyrittävä lisäämään järjestelmällisesti yleistä tietoisuutta urheilun ja yrittäjyyden välisestä yhteydestä ja korostamaan menestystarinoita.
- **Liiketoimintalukutaito:** Yksittäisten liikeideoiden laatu on heikko ja "fail fast -strategiaa" ei noudateta. Osallistuminen yrittäjyyskoulutukseen ja yrittäjätaitojen hankkiminen kehittävät urheilijoiden ja urheiluammattilaisten liiketoimintaosaamista ja lisäävät heidän mahdollisuuksiaan menestyä liike-elämässä. Myös kokeneiden yrittäjien tarjoamasta mentoroinnista voi olla apua.
- **Digitaalet taidot:** Nykyisissä yrittäjyyskoulutusohjelmissa ei kiinnitetä riittävästi huomiota digitaitoihin. Digitalisaatiolla on merkitystä myös urheiluun liittyvillä toimialoilla. "Perinteisten" urheiluyrittäjyyspolkujen lisäksi (esim. urheilijasta valmentajaksi tai seuran omistajaksi) urheiluyhteisön yrittäjyyspotentiaalia olisi suunnattava myös innovatiivisempaan ja lisäarvoa tuottavampaan toimintaan.
- **Liiketoiminnan helppous:** Yrityksen perustamiseen ja erityisesti sen pyörittämiseen liittyvä suuri byrokraattinen ja hallinnollinen taakka. Käytettävissä olevat neuvonta- ja tukipalvelut auttavat myös hallinnollisissa tehtävissä. Kaikki urheilualan yrityksen perustamiseen tarvittavat tiedot ja ohjeet olisi oltava saatavilla yhden, helposti saatavilla olevan palvelupisteen kautta.
- **Yksittäiset esteet:** Urheilijoilla ja urheiluammattilaisilla on ominaisuuksia, jotka vähentävät heidän yrittäjyyspotentiaaliaan. Näitä ovat esimerkiksi epäonnistumisen pelko ja valppauden puute liiketoimintamahdollisuuksia kohtaan. Näihin tekijöihin voidaan puuttua erityiskoulutuksen, mentoroinnin tai valmennuksen avulla. Urheilun ja yrittäjyyden välisiä yhtäläisyyksiä on korostettava yrittäjän itseluottamuksen lisäämiseksi. Urheilussa ja urheilun kautta tunnistettavia ja luotavia mahdollisia liiketoimintamahdollisuuksia olisi korostettava.

- **Urheilijoiden kiinnostus:** Urheilijat ja urheiluammattilaiset eivät hyödynnä koulutustarjontaa. Vaikka molempiin osa-alueisiin on vaikea keskittyä, koulutusta tarvitaan paljon urheilu-uran jälkeisellä työuralla. Urheilijoita on tiedotettava tästä aiheesta ja ohjattava tarjolla olevaan koulutustarjontaan. Myös roolimallit voivat olla avuksi.
- **Erikoistuneet yksiköt ja tuki:** Vain harvat yksiköt keskittyvät urheilun ja yrittäjyyden yhdistämiseen. Erityisiä tukijärjestelmiä ja -välineitä ei useinkaan ole saatavilla tai käytettävissä. Kaikki olemassa oleviin yleisiin aloitteisiin sisältyvät tiedot, ohjeet, käytännön esimerkit ja koulutusmateriaalit olisi suunnattava urheiluun liittyville erityisille kohderyhmille, johon ei kuulu pelkästään ammattiuurheilijoita (eli kaksoisuranäkökulma), vaan myös muut urheiluun liittyvät kohderyhmät, kuten urheiluun liittyvien alojen eri ammattilaiset, harrasteurheilijat jne. (eli urheilualan yrittäjyyden kokonaisnäkökulma).
- **Räätälöity koulutus:** Urheiluyhteisölle suunnattu yrittäjyyttä koskeva koulutusmateriaali (jos sellaista on) on liian yleistä ja teknistä, eikä siinä keskitytä urheilukontekstiin. Sen vuoksi suositellaan, että urheiluyhteisölle suunnattu yrittäjyyskoulutus räätälöidään asianmukaiseen kontekstiin, se on käytännönläheistä, vastaa vastaanottajien liiketoimintaosaamisen tasoa ja sisältää kaikki olennaiset liiketoiminnan ulottuvuudet. Tätä teemaa käsitellään lähemmin seuraavaksi.

## MITEN RÄÄTÄLÖITY KOULUTUS VOI TÄYTTÄÄ HAVAITUT PUUTTEET?

Koulutusta voidaan käsitellä eri näkökulmista riippuen odotettavista tuloksista: jos tavoitteena on koota yhteen sellaista tietoa, josta on hyötyä koulutus- ja työllisyyspolitiikan alalla toimiville julkisen sektorin edustajille (eli yhteiskunnallisiin tarpeisiin ja mahdollisuuksiin liittyvissä poliittisissa ohjelmissa), tärkeä viitekehys voi olla koulutuksen ja kulttuurin pääosaston vuonna 2014 antamat suuntaviivat, jotka koskevat kaksoisuralla etenemisen mahdollisuuksia.

Räätälöity koulutus, joka on samassa mittakaavassa ja laajuudessa kuin tässä vihreässä kirjassa, kattaa kaikki edellä mainitussa poliittisessa asiakirjassa korostetut suuntaviivat. Kumppaneiden tekemän monikansallisen analyysin ja sidosryhmien (esim. urheilujärjestöt, korkeakoulut jne.) epävirallisten kuulemisten perusteella havaittiin, että hajautettu lähestymistapa yrittäjyysvalmiuksien kehittämiseen, liiketoimintaan ja johtamiseen liittyvään koulutukseen vaatii toimenpiteitä. Tämä on yksi niistä näkökohdista, joilla yrittäjyyskasvatusta voidaan räätälöidä paremmin urheilukontekstiin.

Kun valmiuksia kehittäviä ohjelmia hienosäädetään ja räätälöidään oppijoiden odotusten ja toivottujen oppimistulosten mukaan, oppimispolusta tulee mielenkiintoisempi, houkuttelevampi ja mukaansatempaavampi kokemus. Samalla kouluttajat saavat tukea siinä, että he pystyvät tukemaan oppijoiden mielenkiintoa ja luottamusta. Koulutusohjelmien toteuttaminen vain ylhäältä alaspäin ei vastaa sitä tarvetta, jossa oppijat ja kouluttajat pystyisivät yhdessä määrittelemään oppimisen etenemissuunnitelman koordinaatit ja virstanpylväät.

Näiden tulosten aikaansaamiseksi kouluttajille olisi annettava tiettyä joustavuutta koulutusohjelman toteuttamisessa niin kuin he katsovat sen sopivaksi niiden olennaisten taustatekijöiden perusteella, joita he pystyvät arvioimaan, arvioimaan ja kehittämään. Näitä ovat oppijoiden motivaatio kurssille osallistumiseen, opitut asiat ja odotukset, kannustimet ja toiveet, sekä henkilökohtainen ja ammatillinen tausta suhteessa urheilu-uraan.





"Yksilöllinen koulutustili" on yksi Euroopan komission keskeisistä ehdotuksista. Sillä pyritään varmistamaan, että kaikilla olisi mahdollisuus saada tarpeisiinsa räätälöityjä koulutusmahdollisuuksia koko elämänsä ajan ja riippumatta siitä, ovatko he työelämässä vai eivät.

Räätälöidyn lähestymistavan noudattaminen ja johdonmukaisuus ei kuitenkaan ole niin sujuvaa kuin voisi kuvitella: räätälöintiprosessi edellyttää ennakolta varsin huolellista analyysi- ja arviointiprosessia, jonka tarkoituksena on selvittää, mikä voisi olla tehokkain tapa kulloisessakin tilanteessa - esimerkiksi urheiluun suuntautuneilla korkeakouluopiskelijoilla voi olla erilaiset tarpeet kuin ammattilaisurheilijoilla, epäviralliset ja vapaamuotoiset ympäristöt voivat vaatia täysin erilaista lähestymistapaa kuin viralliset jne.

Arviointianalyyssissä olisi otettava huomioon molemmat ryhmät: oppijat koulutustarjonnan edunsaajina ja koulutuksen ammattilaiset koulutuksen sisällön katalysaattoreina. Tällä tavoin on mahdollista vahvistaa sisällön soveltuvuutta ja käyttökelpoisuutta huomioimalla molempien osapuolten erityistarpeet: uusien taitojen (taidot, asenteet ja tiedot) hankkiminen oppijoiden puolelta ja uuden menetelmällisen lähestymistavan hyödyntäminen kouluttajien puolelta.

## EHDOTETTU "ENDURANCE"-LÄHESTYMISTAPA JA SAADUT KOKEMUKSET

### **ENDURANCE-lähestymistavan keskeiset näkökohdat:**

- Räätälöinti urheilualan tarpeisiin
- Verkko- ja kontaktiopetuksen vaihtoehdot
- OER-ympäristö keskeisenä osatekijänä
- Joustavuus, valmius räätälöintiin ja yksilöllistämiseen
- Siirrettävyys ja mukautettavuus - eri kohderyhmien ja yksittäisten käyttäjien huomioiminen

### **Räätälöinti urheilualan tarpeisiin**

ENDURANCE-koulutus on suunniteltu huomioiden urheilun ja urheiluyrittäjyyden erityispiirteet. Käsiteltävät aiheet on valittu siten, että ne vastaavat urheilusta, urheilun kautta ja urheilun avulla tapahtuvan yrittäjyyden aloittamiseen liittyviä kysymyksiä. Koulutuksen sisältöä on täydennetty käytännön esimerkeillä ja taustamateriaaleilla (esim. roolimallien profiilit ja esimerkit).

### **Verkko- ja kontaktiopetuksen vaihtoehdot**

ENDURANCE-työkalupakkia voi hyödyntää sekä verkko- että kontaktiopetuksessa. Kaikki luokkahuoneessa käytettävät materiaalit ovat saatavilla esitysdiosta opiskelijoiden käsikirjoitukseen ja tukimateriaaleihin. Online-koulutus voidaan toteuttaa joko itseohjautuvasti ja itsenäisesti suoritettavasti tai ohjatussa, vuorovaikutteisessa verkkokoulutuksessa. ENDURANCE OER -ympäristö tukee molempia vaihtoehtoja.



ENDURANCE OPEN EDUCATIONAL RESOURCE PLATFORM (ENDURANCE OER) -ympäristö osoittautui tehokkaaksi ja hyödylliseksi erityisesti pandemian aiheuttamassa kaaoksessa. Se on tarjonnut keinon yhdistää liike-elämän ja urheilun alat ja tarjonnut ratkaisuja urheilutyypisten yritysten erityistarpeisiin, sekä lisännyt niiden vahvuuksia verkkovälitteisesti.

ENDURANCE OER -ympäristö on itsenäinen tieto- ja koulutusmateriaalipankki. Se on tarkoitettu erityisesti urheilualan yrittäjyysvalmiuksien kehittämiseen ja omatoimiseen työllistymisen polkujen vahvistamiseen. Se on helposti saatavilla oleva väylä urheilualan yrittäjyyden mahdollisuuksien uuteen maailmaan. Käyttäjien kokemukset, tarpeet ja odotukset ovat olleet etusijalla ympäristön suunnittelussa ja kehittämisessä. Siitä on haluttu tehdä ainutlaatuinen ja käytännönläheinen oppimisresursseja tarjoava ympäristö. Käyttäjien ei tarvitse kirjautua päästäkseen käsiksi sivuston aineistoihin, työkaluihin tai toimintoihin. ENDURANCE OER -ympäristö on saatavilla seitsemällä kielellä (englanti, suomi, kroatia, slovakia, bulgaria, italia ja espanja).

### **Joustavuus, valmius räätälöintiin ja yksilöllistämiseen**

Vaikka ENDURANCE-työkalupakki on räätälöity urheilualan tarpeisiin, se ei ole ainoa väline, jonka avulla kumppanit, kohderyhmien edustajat tai loppukäyttäjät voivat käyttää ENDURANCE:n kehittämiä koulutusmateriaaleja alkusysäyksenä oman kehityspolunsa innoittamiseen. Vaikka kaksoisurien tukemisen tahtotila kattaa varmasti koko EU:n, siihen liittyviin koulutusmahdollisuuksiin ei ole olemassa mitään yleispätevää "EU:n lähestymistapaa".

### **Siirrettävyys ja mukautettavuus**

ENDURANCE-koulutusmateriaalit ovat vapaasti saatavilla eri tiedostotyyppeinä, myös muokattavissa muodoissa. Näin ollen muokkaaminen, täydentäminen tai kääntäminen on helppoa. Tulevat käyttäjät (erityisesti koulutuksen tarjoajat) voivat käyttää materiaaleja omien tarpeidensa mukaan. Kun aineistoa laajennetaan uusiin konteksteihin, on suositeltavaa täydentää sisältöä kontekstisidonnaisilla lisäelementeillä, kuten käytännön esimerkeillä, roolimalleilla, paikallisilla vierailevilla puhujilla jne.

ENDURANCE OER -ympäristön tarkoitus on olla kestävä alusta, joka tarjoaa laadukasta, käytännöllistä ja merkityksellistä digitaalista koulutusta urheilualan yrittäjyysvalmiuksien kehittämiseksi. Uusia koulutusalueita voidaan luoda milloin tahansa, ja saatujen tulosten ja kokemusten perusteella ympäristö soveltuu erityisen hyvin mukautettavaksi myös muihin maihin. Siihen voidaan lisätä uusia kieliä, laajentaa käsiteltäviä aiheita ja todennäköisesti myös ikäryhmiä, koska opetusta on materiaalien avulla helppo toteuttaa ja siihen sisältyy pelillistämisen mahdollisuuksia.



### **Koulutuksen järjestäminen**

Covid-19-tilanteen vuoksi koulutusta järjestettiin verkossa sekä OER-ympäristön, että muiden verkkovälineiden, kuten Zoomin, kautta. Materiaali osoittautui joustavaksi ja eri välineisiin sopivaksi. OER-alustan sisältö soveltuu erinomaisesti verkkokoulutukseen Zoomin tai MS Teamsin kaltaisten alustojen kautta.

### **Viestintä kohderyhmien ja potentiaalisten osanottajien kanssa**

Viestintä kohderyhmien ja potentiaalisten osanottajien kanssa tapahtui sähköpostitse ja sosiaalisten verkostojen välityksellä hyödyntäen sisäisiä verkostoja ja yhteistyökumppaneita.

### **Rekrytointi ja ilmoittautuminen**

Koulutuksen ajankohdasta, sisällöstä, ja tavoitteista viestittiin sähköpostitse. Rekrytointi ja kontaktointi tapahtui kumppaneiden omia verkostoja hyödyntämällä. Koulutuksen linkkiä jaettiin ilmoittautumisen yhteydessä.

### **Koulutus**

Virallisia esitys- ja koulutusmateriaaleja testattiin luokkahuoneympäristössä. Ne osoittautuivat toimiviksi. Kouluttajat kävivät läpi materiaaleja PP-esityksien ja verkkoesimerkkien avulla.

Koulutuksen jälkeen on suositeltavaa, että osallistujat perehtyvät ENDURANCE OER -ympäristön verkkosisältöön. Hyödynnettävissä on itsearviointitesti, erilaiset pelitoiminnot sekä verkkopalautelomake.

### **Oppijoiden motivaatio**

Oppijat olivat varsin motivoituneita esitetyn sisällön hyödynnettävyydestä. Kaikkia sisältöjä pidettiin hyödyllisinä ja kiinnostavina. Erityisesti yrityksen perustamista ja kehittämistä varten kootun aineiston tärkeyttä korostettiin. Oppijoiden kiinnostusta vahvistivat heidän kysymyksensä ja kommenttinsa kurssin aikana. Yleisesti ottaen kaikki kommentit olivat varsin myönteisiä. Oppijat olivat myös tyytyväisiä siihen, että he pystyivät seuraamaan alustalla esitettyjen kurssien lisäksi muita kursseja tietämyksensä lisäämiseksi.

### **Oppijoiden palaute**

OER-ympäristö mahdollistaa käyttäjien palautteen keräämisen koulutuksen laadun parantamiseksi. Lisäksi pidettiin ideointikokouksia, joissa kerättiin ehdotuksia ja ideoita.

Opiskelijat kokivat, että koulutuksen sisältö oli pääasiassa käytännönläheistä. He katsoivat, että se vastasi heidän senhetkisiä tarpeitaan. Yksi myönteisimmistä näkökohdista oli se, että koulutuksen sisältö oli mukautettu yleiselle tasolle: sitä pidettiin hyödyllisenä. Kokonaisuuksien pituutta ja järjestystä pidettiin riittävänä ja niiden katsottiin kannustavan aktiiviseen oppimiseen. Kurssien määrää, sisältöjen monipuolisuutta, materiaalien saatavuutta kaikilla hankekielillä ja mahdollisuutta ladata kursseja itselleen arvostettiin.

## Suosituksia siitä, miten koulutusta voidaan parhaiten toteuttaa erilaisissa toimintaympäristöissä

- On hyödyllistä pyrkiä tavoittamaan kohderyhmiä sosiaalisten verkostojen avulla
- Koulutusmateriaaliin on hyödyllistä liittää lisää tosielämän esimerkkejä/tapaustutkimuksia, jotta voidaan konkretisoida opittujen käsitteiden hyödyllisyyttä tosielämässä

## YLEISET SUOSITUKSET URHEILUN JA YRITTÄJYYDEN EKOSYSTEEMEJÄ VARTEN ENDURANCE-KOKEMUSTEN PERUSTEELLA

ENDURANCE-kumppaneiden suunnittelusta, toteutuksista ja pilotoinneista kootut kokemukset on tiivistetty seuraaviin urheilun ja yrittäjyyden osa-alueita koskeviin suosituksiin:

**Laaja kattavuus, räätälöity fokus:** Urheilyyhteisöön suunnattuja yrittäjyyskoulutus- ja tukialoitteita ei pidä keskittää yksinomaan urheilijoihin. Niiden tulisi kattaa myös muut urheiluun liittyvät kohderyhmät, kuten eri urheilulajien ammattilaiset, harrasteurheilijat jne. Lisäksi kaikki koulutussisällöt, tiedot, ohjeet tai käytännön esimerkit olisi suhteutettava ja kohdistettava urheiluun liittyviin erityisiin kohderyhmiin. Samalla ne olisi mukautettava oppijoiden koulutustaustaan ja senhetkiseen liiketoimintaosaamiseen.

**Tietoisuuden lisääminen ja sidosryhmien tiedottaminen:** On kehitettävä virallisia ja vapaamuotoisia sidosryhmäfoorumia, aloitteita ja tapahtumia, jotta kaikki keskeiset toimijat saataisiin tietoisiksi urheilun ja yrittäjyyden yhdistämisen tärkeydestä ja mahdollisista ongelmakohtista. Tietoa urheilun ja yrittäjyyden välisestä yhteydestä olisi järjestelmällisesti lisättävä ja menestystarinoita olisi tuotava esiin. Urheilyrittäjyyttä on korostettava vaihtoehtona, joka tarjoaa mahdollisuuden hankkia taloudellista riippumattomuutta tekemällä jotain, joka tuottaa iloa. On olemassa runsaasti esimerkkejä urheilijoista, jotka ovat perustaneet yrityksiä sekä omilla lajialueillaan että niiden ulkopuolella.

**Helppo saavutettavuus:** Kaikki käytettävissä olevia koulutus- ja tukivaihtoehtoja koskevat tiedot sekä urheilualan yrityksen perustamiseen tarvittavat ohjeet olisi saatava yhden helposti saatavilla olevan keskitetyn palvelupisteen kautta (esim. verkkosivusto). Lisäksi yrittäjyyskoulutuksen tarjoamisen ja/tai edistämisen on oltava mahdollisimman lähellä sen vastaanottajia. Sitä voitaisiin esimerkiksi sisällyttää urheilujärjestöjen, yhdistysten, ja organisaatioiden jne. toimintaan. Tältä osin verkkoresurssit ovat hyvä lähtökohta. Ihannetapauksessa niitä tulisi kuitenkin täydentää koulutus- ja tukijärjestelmillä.

**Uusi lähestymistapa:** Yrittäjyyskoulutuksen ja -tuen tulisi kyseenalaistaa "perinteiset" urheilyrittäjyyspolut, esimerkiksi urheilijasta valmentajaksi tai harjoitteluakatemian omistajaksi. Urheilyyhteisön yrittäjyyspotentiaalia olisi suunnattava myös urheilualan ulkopuoliseen toimintaan, mukaan lukien innovatiiviset ja korkeamman lisäarvon toimet. Tukialoitteilla on myös ohjattava urheilijoita sellaisille aloille ja sektoreille, jotka tarjoavat hyviä liiketoimintamahdollisuuksia. Urheilyrittäjyys liittyy myös yhteiskunnallisen vaikutuksen lisäämiseen. On olemassa esimerkkejä lukuisista hankkeista, jotka tuottavat yhteiskunnallista vaikutusta esimerkiksi yhteiskunnallisen osallisuuden, tietoisuuden lisäämisen tai yhteisön sitoutumisen ja aktivoimisen aloilla.

**Nykyaikainen ja käytännönläheinen koulutus:** Käytännön yrittäjyyskasvatusta tarvitaan kaikissa urheiluopetusta tarjoavissa oppilaitoksissa. Koulutusmateriaalien suunnittelussa ja kehittämisessä olisi hyödynnettävä nykyisiä EU:n nykyaikaisia puitteita, kuten EntreComp- tai DigiComp-ohjelmia. Yrittäjyyskoulutusmateriaalien on katettava laajasti yrittäjyyden eri ulottuvuudet. Samalla niiden olisi noudatettava "älykkään ja yksinkertaisen" periaatteen mukaisesti sekä koulutuksen rakenteen että varsinaisten tulosten esittämistä. Tarvittaessa on tarjottava ohjeita lisälähteisiin, mikäli kohderyhmät haluavat syventää tietämystään jostakin tietystä sisällöstä.



#### HANKKEESSA TUTKIMUSTYÖTÄ TEHNEET KUMPPANIT

Bulgarian Sports Development Association	Bulgaria	Yoanna Dochevska Ivaylo Zdravkov
Comenius University in Bratislava, Faculty of Management	Slovakia	Marian Holienka Juraj Mikuš Oskar Karlík



IDP SAS	Belgia	Riccardo Di Marco
INTERNET WEB SOLUTIONS	Espanja	Roberta Albertazzi Maria Cristina Scarano
IHF, INSTITUT DE HAUTE FORMATION AUX POLITIQUES COMMUNAUTAIRES ASBL	Belgia	Lorenzo Costantino
Karelia-ammattikorkeakoulu	Suomi	Harri Mielonen Satu Mustonen Anne Ryhänen
Poreč Sport's Association	Kroatia	Irena Šker Aleksandar Beaković Verica Mance
Súkromná stredná športová škola	Slovakia	Silvia Jakabova Slavomir Abrahamovsky

#### VASTUUVAPAUCLAUSEKE

Tämä raportti on yksi Comenius-yliopiston Bratislavan johtaman ENDURANCE-hankkeen tuotoksista, jota yhteisrahoitetaan Euroopan Unionin Erasmus+-ohjelmasta.

Euroopan komission tuki tämän julkaisun tuottamiselle ei merkitse julkaisun sisällön hyväksymistä. Julkaisu kuvastaa ainoastaan sen laatijoiden näkemyksiä, eikä komissio ole vastuussa siitä, miten sen sisältämiä tietoja mahdollisesti käytetään.

Tätä selvitystä koskevat kommentit pyydetään osoittamaan englanniksi BSDA:han: [info@bulsport.bg](mailto:info@bulsport.bg).

Tässä raportissa on käytetty materiaalia kaikista hankkeen tapahtumista sekä julkisista lähteistä ja tiedoista.

© ENDURANCE, Comenius-yliopisto Bratislava, 2022.

Kopiointi on sallittu, kunhan lähde mainitaan.

